

RESNI GLASOVI

Izhaja dvakrat na mesec in velja za četrlet 50 kr. — Inozemci doplačajo poštnino. — Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 5 kr., če se enkrat, po 4 kr., če se dvakrat in po 3 kr., če se večkrat tiska. — Sprejeli se bodo le frankovani listi. — Rokopisi se ne vračajo. Pisma in dopisi, kakor tudi reklamacije in oznanila naj se pošljejo na uredništvo, naročnina in inseratne pristojbine pa na upravnništvo «Resnih Glasov» v Rudolfovo.

Zagreb in Ljubljana.

Glavna mesta dežel so prisposodabljati srečo človeškemu, v katero se staka kri in iz katerega se zopet razprostira po družini delih trupla. V glavnih mestih se nakupčuje vse, kar ima kak narod dobrega in lepega v vseh strokah kulture, iz njih razprostira se po vseh krajih narodovih moč ali nemoč glavnega mesta. Lahko se sodi po glavnem mestu kacega naroda na značaj, moč, kulturo ostalega naroda.

Hrvatov je okoli 2 milijona, Slovencev 1½ milijona. Glavno mesto Hrvaške, Zagreb, broji 30 tisoč, Ljubljana okoli 26 tisoč ljudi. Razlika v teh številkah ni velika. Kakšna pa je razlika med navedenima glavnima mestoma? — V Zagrebu se nam predočeva mesto, v kojem pulzira novodobno življenje velikih mest, v Ljubljani se nam predočeva malo življenje, ki se dosti ne razločeva od življenja v drugih manjših mestih stran železnic, da, se v Mariboru je dosti živahnejše mestno življenje, nego v tako zvanej Belej Ljubljani.

Zagreb je glavno mesto v kulturi mladega, na dan vstajajočega naroda, ali kakovo je? Zgradba za zgradbo se vzdiguje, palača za palačo, velikanske javne zgradbe zida narod, velike hiše zidajo privatni. V Ljubljani je g. Gariboldi majhno hišo v stilu palače zidal in kar le strmeli so ljudje nad to velikansko zgradbo. Kaj bi se le rekli, ko bi v Ljubljani se zidale take stavbe, kakor one na Zrinjevem trgu v Zagrebu. — In če človek pogleda po zagrebškem trgu! Ulice mrgolijo vsaki dan ljudij, na tržnih dneh pa je Jelačićev trg veliko shajališče ljudstva iz vseh krajev hrvaške domovine. Univerzo ima Zagreb, najvišje, apelno in deželno sodišče ter delegirano, vlado z finančnimi uradi, gimnazijo, realko, veliko ljudskih šol, več bank, hranilnic, nadbiskupija je v njem in duhovenske, muzikalne, učiteljske šole, milosrdni brati

in drugi samostani so v njem, bukvarn, tiskarn polovico več nego v Ljubljani, narodno gledališče, ki opero, opereto ter dramo kultivira. To vse seveda nabira ljudij, to vse daje Zagrebu živahno življenje, sredotočje je vsega narodovega življenja, velika in mala trgovina ima v Zagrebu svoja skladišča in v njem železnice središče. Zagrebški kolodvor je jeden največjih na avstrijskem jugu in dosti več vlakov prihaja in ljudij občuje na tem kolodvoru, nego na graškem. Prodajalnice so velike, hoteli, kavarne, kakor v največjih mestih. V kavarnah se ti predočevajo žurnali hrvaške domovine, ki glede velikosti dosti za dunajskimi ne stojijo. In te kavarne so polne, ljudstvo čita. In idi po javnih sprehajališčih! Vse se stori, da se mesto olepša. Zrinjski trg je prelep park, Tuskane se kinča z vilami.

Narod, ki samo 2 milijona ljudi broji, ima tako lepo glavno mesto, ima tak živ promet, ima vse, kar imajo moderna velika mesta, vsikneš, prišedši v Zagreb. Bela Ljubljana ti prihaja v spomin, ona Bela Ljubljana, kjer je tako filistersko, mirno in majhno vse.

Ljubljana nima tretjine trgovine Zagreba, v njej se komaj tretjina tega prodaja, kupuje, nego v Zagrebu. V Zagrebu se komaj čaka toplejši čas in zidanje poslopij se začne; nove ulice nastajajo, stare hiše se podirajo in nove velike se stavijo, železnice se zidajo po vsej deželi, ki se stakajo pri Zagrebu, ljudje v Zagrebu zaslužijo kaj, dobro živijo; v Ljubljani je od časa, kar je kranjsko stavbeno društvo nehalo nove hiše zidati, redke slučaj, ako človek novo hišo zidati vidi. Večje trgovine v Ljubljani nij, komfort v Ljubljani živčih ljudij kaže, da se z vodo kuha, trg je navadno prazen in še ob sejmovih nij Bog si ga vedi kaj ljudstva videti. Hotele, kavarne najdemo v Ljubljani take, kakor v Celji, stacune so v Mariboru večje.

To je središče slovenskega naroda. Dajte še v kulturnem oziru paralelo delati s tem, kar Zagreb v tem oziru stori. Z vodo kuhamo v Ljubljani, v Belej Ljubljani. Jedina stroka duševnega dela, ki je pri nas v cvetji, je kultura molitvenih bukvic. V Zagrebu najdemo živo politično življenje. Najboljši možje delajo kot žurnalisti, najboljše glave so politiki in vse razmere narodovega življenja so jim mari. Ženstvu je v Zagrebu čast in povzdiga Hrvaške; milijone goldinarjev žrtvujejo posamezni Hrvati v povzdigo duševne in gmotne povzdige narodove. Pri nas v Ljubljani? Joj, sram nas je povedati.

Je res, politično razkosani smo narod, Slovenci. Kdo je tega kriv? Prošlost, tužna prošlost. Ali kje bi Hrvati bili, ki pred 100 leti tudi nijso boljši bili, ko mi, ako bi tako mevžasto ljudstvo bili, ko mi Slovenci!

Madjari bi jih že zdavna pogoltnili. V Ljubljani je mestni zastop v narodnih rokah in jedna največjih moči dežele, kranjska hranilnica, v nemških rokah. Ali se kaj stori, da bi se paralizirala ta hranilnica po hranilnici, ki bi jo mesto osnovalo? Ali se kaj stori, da bi se politična večja celota napravila, ali se kaj stori, da bi se dobra voda dobila ter s tem penzionisti privabili, ali se kaj stori, da bi se pridobilo več uradov: apelacijsko sodišče, finančni, poštni, železniški višji uradi; ali se kaj stori, da bi se v Ljubljani stekavalo več železnic, da bi trgovina, da bi promet večji postal; ali se kaj stori, da bi socialno življenje na slovanskej podlagi se razvijalo? — Nič, kar nič! Najboljši možje, možje, ki kaj vedo, ki so se kaj učili, ki v socialnem življenju kaj reprezentujejo, — se odtegujejo javnemu delu, ker se pri nas večje ali manjše ničle drzno v prve raje postavljajo, ter nestrpno druge odbijajo. Občinstvo se ne more povzdigniti do navdušenosti za narodovo čast, za povzdigo glavnega

LISTEK.

Iz resne dobe.

Pač se smemo Slovenci ponašati z nerazrušno zvestobo, katera združuje narod naš in njegovo vladujočo dinastijo. Obelodanili smo jo v vseh avstrijskih vojskah, proti vsakemu sovražniku avstrijske države in habsburškega žesla. Čutil jo je benečanski lev, kojemu so se predniki naši vsikdar hrabro protivil, čutil jo je kruti Turek, in neštete bitke proti temu sovragu, v katerih je Slovenec svojo srčno kri prelival za krščansko omiko, najlepši so spomini naše narodne povestnice. Vender se temu ni toliko čuditi, da so pradedje naši vztrajali v teh bojih. Benečanska ljudovlada bila je lakomna in odurna gospodinja podjarmljenim pokrajinam, in boreči se proti turškim Osmanom borili so se naši predniki ob jednem za najvišje narodne in verske svetinje. Veliko višje je stavljati, da smo ohranili svoje simpatije do podedovane vladarske hiše tudi v prezanimivi dobi francoske okupacije, proti sovražniku tedaj, kateri je vse sile napenjal, da po vzorni upravi si pridobi ljubezen svojih «ilirskih» podanikov. Neko epizodo iz teh pomenljivih časov, katera se je vršila uprav v dolenskem središču, v Rudolfovo, hočemo danes predočiti častitim našim čitateljem.

Avstrijsko cesarstvo, ponižano po nesrečni vojski l. 1805, krenilo je na pravo pot l. 1808—1809. Francoskemu navalu, zajemajočemu svoje sile iz velikega popularnega gibanja, kateremu je največji vojaški talent, silni Napoleon, pota bil kazal, ni bilo ustavljati se z zastarelimi vojskami minulih dob. Trebalo je na pomoč pozvati narodno navdušenje, domovinsko ljubezen oborožiti proti tujemu vsiljencu. Nov duh začel je dvigati peruti, ideje, katerih uže dolgo ni bilo slutiti v naši monarhiji, ogrevale so ljudske množice. Cesarski patent z dne 9. jun. 1808 zaukazal je, da se ustanovi deželna bramba kot sobojevnica in rezerva redni vojni. Cesarska beseda našla je radosten odmev po slovenskem ozemlju. Dežela kranjska, dasi takrat 100 000 duš manj bljudena nego danes, postavila je celih 7 brambovskih bataljonov. Novomeškim brambovcem bil je poveljnik tedanji lastnik poganjske graščine, Fr. Ksav. Langer. Istina je, da so kranjski bramboveci slabo bili oboroženi, istina tudi, da so premalo časa se bili vadili v orožji, toda vse te nedostatnosti nadomestila je prirojena hrabrost in oni veseli, možati pogum, kateri nam nasproti veje iz krepkih Vodnikovih «Pesmi za brambovce.» Aprila 1809, pač prezgodaj, ako se oziramo na nedovršeno organizacijo, začeli so ob mejah topovi pokati; avstrijski narodi šli so v boj, svesti si, da se bodo borili za pošteno, pravično stvar!

Toda vojna sreča nam ni bila mila! Avstrijska vojska, katera je pod poveljem nadvojvode Ivana udarila na Italijansko, morala se je, dasi

zmagovita, umakniti vsled usodnih udarcev, kateri so zadeli avstrijske vojne oddelke na nemškem bojišču. Umikajočim Avstrijcem za petami poveljnik sovražne armade, italijanski podkralj Eugen Beauharnais! Francoski in italijanski polki prepluli so tudi vojvodino kranjsko. Zastonj so naši fantje, domači bramboveci, hrabro branili važno pozicijo pri Razdrtem, ter odbili sovražne napade — pri Podvelbu in Logatci bili smo nazaj potisnjeni, grad ljubljanski pa, kateri je tedaj se precej važen bil v stratežnem oziru, izročil je brez boja njegov strahopetni poveljnik, starikavi feldmaršallajtenant Mostelle. Sedaj zapustila so cesarska krdele tudi Dolensko, in z zamolklo jezo sprejeli so Novomeščani francosko posadko v svojem ozidju.

Dejali smo, da so se Francozi še dokaj ozirali na želje in težnje našega ljudstva, ali navzlic temu zdihovali so tudi Dolenci pod bridkimi nadlogami nesrečne vojske. Cesar Napoleon je sam ogromno vojno kontribucijo določil, katero je bilo plačati vojvodini kranjski. 15 260 000 frankov, t. j. 7 milijonov goldinarjev, to je zlasti za one čase bila velikanska svota, in iztirjala se je neusmiljeno. Ker se je denar s prva le jako počasi nabiral, ukazal je generalni guverner, grof Baraguay d'Hilliers, naj se najupljivnejše osebe na Kranjskem kot talci v zapor denejo. Taka nepriklipa pripetila se je tudi nekaterim dolenskim veleposestnikom in meščanom. Baron Lazarini, plem. Mordaks in plem. Fichtenau, potem trgovca Škrem in Jakomini morali so v zapor, in Fran-

mesta, za povzdigo narodovo, ako ne vidi one vrste ljudi na mestih, kamor drugi narodi najinteligentnejše može postavljajo, ako ne jeden čin v javnem delu zdaj delujočih elementov ne imponira. In tam v javnih zastopih ravno tako. Kdo naše zastopnike na Dunaji drugače, kakor pri glasovanju porajta, uvažuje? Ne najdejo akcentov, kakor jih imajo možje velike omike, ki revo svojega naroda pogledajo z bistrim očesom, kojim ta reva do živega sega in ki bi se potem s temi atributi postavljali na stališče, kjer bi moral zagovornik evropskega belega sužnja — Slovenca stati.

Nij dosti omikanih, talentiranih mož tam, kjer gre za povzdigo narodovo, ali vsaj za rešitev Slovenstva pred potujčenjem, in eneržija se kaže le tedaj, ako je treba kacega talentiranega, izobraženega, energičnega človeka odpraviti iz rajd narodovih zastopnikov, delavcev, da ne moti spanja drugih in ta eneržija izjavlja se, kakor drugače nij pričakovati — v podlostih.

Naravno je, da tako nemško misleči ljudje naraščajo. Domoljubom se ne imponira, kako bi se li se le v tujino zaljubljenim ljudem!

Nemška stranka v Ljubljani na Kranjskem ima dr. Suppana, Schreya in druge za voditelje. Nasi ljudje mislijo, da so Bog ve kaj storili, ako so se v te može zagnali in jih osteli. Ti možje se le smejejo takim zaletavanjem. V dr. Suppanu imajo kranjski Nemci ter nemško misleči ljudje moža, o kojem se lahko reče, da je v svojej stroki kot jurist jeden najboljših na Kranjskem, o njem se lahko reče, da je več političnih postav, kakor ne skoro kdo, on je človek velikanskega spomina, ženijalnega duha in uvežban politik. Zraven je energičen in mož velike koncepcije. Njemu se ima nemška stranka zahvaliti, da ima sploh kaj pomena in on je pod prejšnjimi zistemi vodil in bil bitke z malim krdelem z nami, ki smo le tarnali in se dali tepsti po notah. In dr. Schrey! — Dr. Schrey je v manjšem merilu to ko dr. Suppan in zraven je človek parketa, ki z ljudmi obhoditi vé. Kjer je treba z glaci-rokavicami delati, ta mož največ opravi. Zraven ne spregleda ne najmanjše malenkosti; vse pobere, kar bi njegovej stranki koristiti moglo. In mislite, da je Dežman mož, ki se kacega zaletavanja vstrasi. Ta mož se je učil, dosti vé. In tako bi nastel se nekaj mož v nemškej stranki, ki nijso tako prezirati, kakor se ošabno prezirajo po večini naših ljudi v Ljubljani. Vsi ti so zraven mravljinsko delavni za nemške težnje.

Smešno je, ako se kak naš majhen mož zaletava v te može! Vpraša se zmiraj, kdo jih je vsčipnil. — Ko je še dr. Razlag v Ljubljani bival, videlo se je, da se od strani Nemcev, nemško mislečih ljudi ta mož respektira, replike proti njemu bile so stvarne, mirne. Bil je Razlag človek, ki se je ravnovažnega najboljšim Nemcem jemal. Ako

bi Slovenstvo v Ljubljani le jednega dr. Razlaga, dr. Suppana ali Schreya imelo, vse drugače bi bilo, ljudstvo bi se imelo ozirati na kak hrib.

Pa večje talente ne producira vsak čas. Ali storiti bi bilo vendar kaj in kaj tacega, ki je trajno, ki trajno korist glavnemu mestu, narodu donša, čine, ki imponirajo. Na meščanstvo bi se moralo pred vsem misliti, ne le na ono maso ljudstva, ki molitvene bukvice kar le po funtih kupuje in prebavlja.

Pride drug zistem, Slovincem sovražen zistem, in zopet nas bo firma: dr. Suppan & Schrey tepla po notah, malo število mož maso narodnih zastopnikov in prav lahko je mogoče, da bo zopet ljudstvo v glavnem mestu sledilo možem, ki mu imponirajo.

Nemškej stranki na Kranjskem nasproti se ponavlja, kadar človek slisati hoče, <dovtip>: <Inteligencija in kapital>. Pri nas se gleda na to, da bi se masa ljudstva pridobila za naše težnje. Je prav dobro to, ali prezreti bi se ne smelo, da je treba posamezne, pametnejše in gmotno dobro stoječe ljudi pridobiti, ako se hoče masa ljudstva trajno držati. Le pogledite kam ven v kako vas. Gmotno dobro stoječi ljudje so navadno in celo isti, ki so si premoženje sami pridobili, pametni. Oni že vsled boljših glav vse druge na uzdi vodijo. Zraven so drugi navezani na nje v stiskah. In oni so volilci, oni so merodajni v občinski administraciji, v šolskih odborih, oni so v stanu našo žurnalistiko, literaturo z naročanjem podpirati; oni so v stanu svoje sinove pošiljati v šole, njihovo družbinsko življenje je merodajno. Svet je že tak, z danimi razmerami je računati. V Krškem živi jeden največjih slovenskih bogatašev, g. Hočevnar. Ljudje pravijo, da je naše vodstvo zakrivilo, da so tega moža Nemci dobili za-se. Ta mož je že veliko denarja potrošil za namene teh Nemcev. Kako bi dobro teknilo našemu boru, ako bi mož bil v pravem času se navdušil za naše težnje.

Ako hoče Slovenstvo doma in tujini imponirati, ako hoče Slovenstvo se popeti do boljših političnih, gmotnih, sploh boljših kulturnih razmer, treba je pred vsem, da se gmotno dobro stoječi ljudje našega naroda dobijo za naše težnje, vsi drugi potem sledijo, slediti morajo. <Inteligencija in kapital>, dozda neumen dovtip, naj bo naše gáso v pridobivljanja prijateljev naših teženj. Dozda se nemamo toliko teh faktorjev, da bi smeli se norca briti iz nemških nasprotnikov. Le v Zagreb pogledimo, pa bomo sprevideli, kaj je inteligencija in kapital, in v Maribor in Celje tudi lahko pogledamo v tem oziru, in v Ljubljani je veliko, veliko v tem oziru gledati.

Tako je možje z in brez brade! Odkritosrčni smo, jezili se boste, ali treba vas je malo spomniti,

cozi odkazali so jim za nekoliko tednov prosto stanovanje v furlanski trdnjavi Palmanuovi. Sedaj so se pač požurili z nabiranjem vojne kontribucije, ali bas ta pritisk na nejevoljne davkoplačevalce pripomogel je največ k temu, da je septembra meseca l. 1809 na Kranjskem počila kmetska ustaja. In glej čuda, ni se vzdignil oblastni Gorenjec, sosed Korotanu, ki je vender toliko bližji bil tirolski narodni borbi, temveč vzdignila se je črna vojska na Dolenjskem, med ubogim, izsesanim, zatiranim, a vender telesno in duševno krepkim dolenjskim prebivalstvom.

Prvi, ki so udarili na francoske posadke, bili so belokranjski Poljanci. Zubelj upora razširil se je kmalu po Beli Krajini in na Kočevskem, in pičlo število Francozov v deželi mu s prva ni bil kos. Pri Črnomlju so francoske čete po ostrih bitki morale umakniti se, na Kočevskem pa so jih većinoma poklali in podavili. Ustašem so se sedaj pridružili tudi Soteščani, Žužemperčani in Trebanjci, in le-ti so sklenili, udariti na Novo Mesto ter se siloma polastiti dolenjskega osredja. Napad kmetskih ustašev na Novo Mesto vršil se je 16. oktobra 1809. Popisal ga je svedok Jan. Zalokar, tedaj sedemnajstletni dijak, kasneje škocijanski župnik v »Mittheilungen des historischen Vereins für Krain«, letnik 1851. Većinoma se ga bodemo i mi držali, kakor je to storil tudi Dimitz, navzlic marsikaterim nejasnostim in nenatančnostim, kjer nam boljši viri sedaj niso pri roki.

16. oktober bil je ponedeljek. Kakor se dandanes, bil je tudi l. 1809 na ta dan redni te-

denski somenj v Novem Mestu, in kmetje iz okolice pripeljali so svoje blago na trg. Posadka ni bila mnogobrojna. Pač je general Zucchi z nekim italijanskim polkom in jedno baterijo topov garnizoniral v Novem Mestu, toda on sam je z većino posadke jo bil krenil proti Kočevju, zapustivši v mestu le dve kompaniji in dva topova. Pičla posadka bila je nastanjena pri posameznih meščanih in tedaj raztresena, topova stala sta na glavnem trgu pred Fichtenauovo hišo. Te okolnosti bile so znane napadalcem, zbog tega se je bilo tudi nadejati, da se jim napad posreči.

Črna vojska prihrula je okolo 9. ure po veliki cesti čez Beršlin in kapiteljsko pristavo. Koliko jih je bilo, se baje ne dá konstatovati. Zalokar trdi, da jih je bilo okolo 4000, kar se nam vsakako vidi pretirano. Ravno tako se ne moremo vjemati z Dimitzem, kateri njih število (morda tiskovna pomota?) le na 400 ceni; kajti nikakor ni verjetno, da bi se krdele 400 kmetov spravilo na dve stotinji vojakov, katerim so celó topovi na razpolaganje. Zlasti če pomislimo, da so kmetje sila slabo bili oboroženi. Le nekoliko je bilo takih, da so imeli stare, slabe puške; većina šla je na sovražnika z improvizovanim orožjem, s sekirami in železnimi ostmi, nataknenimi na dolgih drogovi. Vrh tega nobenega pravega voditelja ni bilo, kajti trebanjski, soteski in žužemperški uradniki, koje so seboj vlačili, bili so le neprostopoljni udeležniki, bolj ujetniki, in brzokone se tudi niso odlikovali po posebni vojaški spretnosti.

(Konec prihodnjic.)

da na ubogej zemlji stojite in opominjati, da ne dirjate za ideali, ki jih oni človek ima, ki je, meneč strašno pametno govoriti, Slovence v javnosti s tem osmešil, rekši: da Slovenec rad davke plačuje!

Našim nemško mislečim ljudem v preudarek.

II.

Mej našimi nemško mislečimi ljudmi je nekaj prav pametnih mož in mej temi takih, ki slovenski narod ne črtijo. Da so slovenskega naroda sinovi, tega ne tajijo; »Kranjci«, »Štajerci« hočejo biti. Ako bi bil naš narod velik, ako bi ne bil tako majhen, — jeden in pol milijona ljudi, in ako bi bil v kaki političnej ali trgovinskej zvezi z većim slovanskim narodom, bili bi ti možje dobri domoljubi. Poznam dosti takih, ki so me vprašali: kaj hočemo z našim narečjem, kaka bodočnost je narodu na podlagi slovenskega narečja? Z vso odkritostjo sem moral priznati, da z našim narečjem dolgo ne bodemo životariti mogli, ter da je mnenje ljudi, ki v malem Slovenstvu vidijo staro Grecijo v drugem modernem natisu, sanjarstvo. Ali ti možje, ki tako vprašajo, imajo prav.

Slovenskemu narodu na podlagi slovenskega narečja nij bodočnosti. Ako malo mej drugi svet pogledamo, vidimo, da zamorejo le veliki narodi se ohraniti, na podlagi njihovega jezika omikati. Veliki narodi imajo veliko talentov v vseh strokah duševnega človeškega dela, imajo tudi gmotno podlogo, da spravljajo duševne proizvode v življenje ljudstev, gmotno podlogo za vedo, umetnost. Veliki narodi imajo v državnem organizmu podpiratelja; veliki narodi nemajo sovražnika njihovemu bitju, vse delo se lahko posveti boju za kruh in duševno izobrazenje na narodnej podlagi.

Slovincem vse to manjka in Slovenci so zagvozdani mej pohlepna dva močna velika soseda, ki duševno in materijalno Slovenstvo nadjerobujeta. Slovenci imamo nemško izgojo, dobivljali smo jo v preteklosti, dobivljamo jo v sedanosti. Veda, umetnost je sicer vsesvetska, ali kljuhu temu se ponša vsak narod rad s svojo vedo, svojo umetnostjo. Slovenci imamo svoje pesnike, drugega pa nič.

Učenjake dali smo Nemstvu, Italjanstvu umetnike, ali za slovensko kulturo ti nijso nič storili. Univerze so ognjišča vede. Nemamo in ne moremo univerz imeti sami, premajheni smo. Ne moremo imeti gladišča, ne moremo slikarstva gojiti, se jezika našega ne moremo v uradu, v šoli vezbati, izgovajati, da bi bil pripraven za vsako rabo. — In koliko je vredno, ako zamore človek pogledati na večji organizem, kolike važnosti je za narodovo izgojo, ako je narod politično organiziran na podlagi narodovega življenja. — Mali smo, prilepke tujim elementom

Z velikansko močjo vpliva nemška kultura na nas, Nemstvo nas drži priklenjene v duševnem ter gmotnem oziru. Nij treba Slovanom sovražnih političnih sistemov; naravni zakon, da močnejša žival slabšo zmóre, vlada tudi v življenji narodov; ne pomaga nič, oči pred njim zapreti; na slovenskem Koroskem in Štajerskem lahko vsak dan vidimo in tudi v najmirnejših časih, kako krvavo mesari v slovenskem organizmu.

Sprevidjamo, da je prav lahko mogoče, ako ima ravno slovenski narod toliko odpadništva, ljudi, ki zapuščajo tonečo domačo barko. Teško je Slovincu v odvisnem položaji odkritemu domoljubu biti. Nij naroda v Evropi, v kojem bi se ljudje tako lahko pritislili, da delajo po komandi tujine, kakor pri nas.

Naravno je to, akoravno iz eličnega stališča ne lepo. »Nemčurje« zovejo pri nas take ljudi. Po mojem mnenju te psovke isti, ki ne sovražijo svojega naroda in se nijso zapisali ideji velike Nemčije, ne zaslužijo. Da pri nas n. pr. na slovenskem Štajerskem ter Koroskem meščanstvo po većem in na slovenskem Kranjskem precej nemško in po Goriskem ter Primorskem laško misli, tega je naša tužna zgodovina, naš tužen položaj kriv. Visimo v vseh ozirih na verigi tujine, premali organizem smo. Nemamo prava s psovkami »nemčurji« ljudi razžaljevati, katere je položaj našega naroda potisnil na stališče, na katerem stojijo in na katerem ne bi stati smeli. — S temi možmi je paktirati.

V prvem članku obrisali smo stanje slovenskega naroda v preteklosti, sedanjosti ter v bodočnosti, slednje za ta slučaj, ako tako naprej vozarimo, ko smo do zdaj vozarili, delavši le na to, da zmirom konservativnega kmeta, ki se za politična vprašanja tudi v daljnji bodočnosti ne bo zmenil, pridobimo za ideje ohranitve našega naroda, za pridobitev slovenskega meščanstva pa se ne zmenimo. Merodajni naši možje se bodo težko sprijaznili z mislijo, da bi z vami nemško mislečimi ljudmi paktirali, vas klicali v ljubo domačo hišo. Zdaj imajo klerikalno-konservativni elementi vajeti v rokah in vi ste liberalni ljudje; zdaj so ljudje na krmilu, ki v meščanstvu vidijo napredujoč element narodov in sovražnika nadjERObovanja ljudstva po nekej kasti; marsikateremu teh je prav, da pri nas meščanstvo one vloge v narodnem boru ne igra, kakor mej drugimi narodi; istim je prav, da imamo slovensko in nemško misleče meščane, ker tako slobodni elementi slovensko mislečih meščanov nič ne morejo opraviti; poslušno morajo slediti onim, ki lahko z besedami: «Vera je v nevarnosti» vse v kozji rog poženejo. Ali sami si dajte, vi nemško misleči možje, vaše stališče v narodovem organizmu predočiti, spoznati in po tem delati.

V prvem članku smo dokazali, da vi nemško misleči Slovenci delate na to, da postane Slovenstvo suženj tujine, da vašim otrokom jamo kopljeate. Premislite to, je res tako, tako mora priti, kakor smo koncem prvega članka sledili. Ne jemljemo kar nič dotičnih ozirov v postev: «Ans Vaterland, ans theure, schliess dich an, das halte fest mit allen deinen Kräften», so lepe besede nemškega ženija, ali računimo, mislimo prav materijalistično! — Kdo ima od vašega dela, misljenja korist? Vi? Ne. Nemec zvunaj slovenskih mej! — Brez vas narodni organizem vspešno ne more funkcionirati. Vi ste važen faktor istega. Vi mu dajete trgovce, rokodelece, uradnike i. t. d.; brez vas narodnih nas potujočjo.

Pa porečete, vi ste prepobožni ljudje, mi ne moremo taki biti. Kako to? Glejte no, dobre tri četrtine slovensko mislečih rodoljubov misli liberalno ko vi; — razmere so take, da se mora, ako se hoče narodu koristiti, liberalizem pod klop deti in za konkordat se pehati. Zakaj vi ne bi mogli taki biti! Vi, z vašo opozicijo ste krivi, da se mora to storiti! — Vi delate na to, da se slovenski narod prej ko slej na nemške in italjsanske vislice obes; to se ne sme dopustiti. Da pa je stranka, ki to zabraniti hoče, močnejša, mora se združiti z družimi elementi. Ako ste vi slovenski domoljubi, vse drugo bi bilo tudi v tem oziru v našem malem organizmu.

Pa kaj hočemo s slovenskim narečjem! Ne bomo premisljevali, ako je bilo pametno, da se nij delo domoljubov, kakor dr. Razlaga in drugih, ki so hoteli hrvaški jezik kot pismeni jezik za Slovence uvesti, podpiralo. Dosti se da o tem pisati. Ali toliko je vsacemu Slovincu, ki položaj Slovenstva pozna, jasno, da se bomo Slovenci morali enkrat poprijeti hrvaščine kot pismenega našega jezika. Ako bi nam vi nemško misleči možje ne delali toliko ovir, bi že dosti v vpeljavo istega se storilo. Boj z vami absorbira naše moči in nas vodi na to, da moramo naše ljudstvo na kmetih zdramiti, kar pa le v domačem narečji vspešno storiti moremo.

Pridite sem pod domačo lipo in akoravno majhen narod, močni postanemo po vas in boste videli, v gimnazijah se bo tudi hrvaščina učila in nemara tudi v solah, kjer meščanska mladež svojo izgojo dobiva. Če mi oslabei deli slovenskega organizma to tirjamo, zavpili bodo Nemci mej nami, vi z njimi in Nemci zvunaj domovine, videči v tem pogibelj njihovim do Adrije hlepečim težnjam, bodo tudi upili ter se na vas sklicavali, in odbilo se nam bo. — Ako ste tudi vi zraven, potem se reče: Narod to tirja in to drugače izda.

Da nas Slovenci tujina, da nas vlade tako malo v postev jemljejo, da smo jim le interesantno ljudstvice, tega ste vi nemško misleči možje krivi. Narod naš je v le mogoče trpkem položaji. Ne more zidati si kulturo; vse duševno delo se porabi v to, da se tujstvo, katero vi nemško misleči slovenski rojaci podpirate, odbija, katero tujstvo se v domovini ne bi upalo ganoti, ako vaše podpore ne bi imelo, in katero tujstvo izvan naše domovine ne bi s takim krohotom

spremljalo naše tirjatve, naše težnje, katere staviti moramo, ako nečemo sami žrebelj zabijati v krsto, v kojoj se hoče naš narod deti ter v njej zakopati. Slovenski narod zamore kot slovanski narod živeti. Nij odločen celo od drugega večjega slovanskega naroda.

Naj zdajšnje politične meje obstoje, kakor hočejo, trgovina, literatura so mogočne vezi, ki bodo Slovenstvo na dalmatinske ter hrvaške Slovane vezale. Ako bi tega ne bilo, ako bi mi Slovenci tako bili odsekani od drugih Slovanov, kakor so na primer Čehi, potem bi seveda vaše ravnanje gledé pol drugega milijona Slovencev bilo opravičiti, ker čim prej se tak mali narod germanizira, tem boljše; agonija kacega naroda je boleštna, — torej hitro! — Ali nij tako. Našo prekrasno domovino si lahko prihranimo za se, ne za lačno ono nemško ljudstvo, koje se zove «Jungdeutschland im slavischen Süden», ki je na Nemškem odveč, ki se izseliti mora. Ako smo egoisti, dobri egoisti, premoremo to; v to pa morate vi pomagati možje, katere je hudo razjarjen prejšnji naš boj zval: «nemčurje».

Kar vi nemškeji omiki storiti morete, je malenkostno. Zdaj kot Slovenec v velikanskej nemškeji literaturi, vědi, umetnosti kaj izdatnega storiti, ne gre. Že zdaj mora mej Nemci kdo tak nože pozirati znati, ako hoče, da se porajta. Vi le pomagajte Slovenstvo obešati. Ako dosežete, da postanejo naši prelepi kraji last Nemcev, potem se vam bo reklo: «Der windische Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, der Mohr kann gehen.»

«Kämpft und ringt, würgt und erhebt euch, — lasset eure Interessen zusammen oder wider einander gehen, nützt eure Kräfte einzeln oder verbündet, überbietet euch mit den Waffen des Friedens oder des Krieges, streitet um euer Dasein mit oder ohne Bewusstsein, mit Kühnheit oder feiger Zähigkeit, folgt dem ewigen Drange, der euch beherrscht von der Geburt bis zum Tode, — aber lügt nicht, dass ihr einander liebt», pravi nemški kulturni historik Hellwald, ki gotovo svoj nemški narod dobro pozna.

Dolenjske volitve.

V.

Dolenjec je pri ljubljanski gospodi slabo napisan, odkar je odpovedal poslušnost centralnemu volilnemu odboru. Ako se vse, kar smo dozdej v «Resnih Glasovih» povedali, pregleda, videlo se bo, da je Dolenjec iz svojega stališča prav ravnal. Nič se zanj ni storilo in reva je zmiraj večja. Ali, ako bi bilo vsem poznato, da ves centralni volilni odbor kanonik Klun vodi, bilo bi se hujše se centralnemu volilnemu odboru pripetilo. Zdaj po volitvah smemo zagrinjalo odkriti.

Kakor smo uže v prvem listu razložili, prišel je g. Klun vsled napak posvetnjakov do krmila. Krmilar je, vse tajeje nič ne pomaga; na njegovi verigi so priklenjeni od Poklukarja počensi do dr. Vošnjaka vsi, ki slovensko politiko voditi hočejo. Vsak, ki do kacega mandata priti hoče, pokloni se prej pri kanoniku Klunu in gleda, da s tem g. kanonikom dobro izbaja. To smo videli flagrantno v dnevih pred volitvami kmečkih občin v okrajih Rudolfovo, Kostanjevica, Krsko, Metlika, Črnomelj.

Ko so se volitve bližale, govorilo se je tudi na kmetih dosti o bodočih poslancih. Kakor osobno g. Pfeiferja čislamo, moramo vender povedati, da v okrajih Metlika, Črnomelj in v novomeškem okraji nij bilo dosti prijateljev njegove kandidature, tudi mej duhovniki ne.

Lansko leto odhajali so vojaci iz Rudolfovega, kmet iz okraja novomeškega je kmalo zapazil, da mu s tem odide trg v Novem Mestu. Slišale so se trde besede o poslancih, ki se tega nijso storili, da bi se vojaštvo v Novem Mestu ohranilo. Tukaj in v okrajih Bele Kranje začelo se je govoriti, da se koristi osrednjih krajev Dolenjske ne vjemajo s koristmi krškega okraja. Možje so videli, da Krčan vse svoje vino dobro proda, ker Gorenjec le doli kupovati hodi, ker ima železnico blizu, osrednji okraji pa ne ali le v veliko zgubo zaradi predolge, predrage vožnje — in z vso odkritosrčnostjo se je naglašalo, da vinski trgovec g. Pfeifer osrednjih krajev ne more zastopati, da mu je le na tem, da se krški okraj okoristi. Mis-

lilo se je na drugega kandidata. Beli Kranjci mislili so na g. dr. Vošnjaka, možje iz novomeškega okraja na g. dr. Poznika.

Gosp. kanonik Klun je vedel za vse to in v «Slovincu» dne 30. marca t. l. je bilo brati, da g. Pfeifer nij zmožen Dolenjske zastopati, bilo je brati, da se morajo možje kandidirati, ki kaj vedo. Ne dolgo potem slišalo se je, da hoče nekov župnik, g. dr. Strbenc, proti g. Pfeiferju kandidirati.

V Novem Mestu je bila aprila meseca v Čitalnici veselica. Pri tej veselici je bil tudi prof. Nachtigal in njegov prijatelj grof Margheri navzoč. Pri mizi, kjer sta ta dva sedela, se je pogovarjalo o kandidaturi in se sklenilo, da se dr. Poznik v kmečkih občinah kandidira.

V Belej Kranji se je seznavalo, da je dr. Poznik voljan kandidirati. Župani so se zbrali in njegovo kandidaturo sprejeli. Ko je to «Slovenec», pardon! — g. Klun, izvedel, uvidel je, da zdaj z g. župnikom Strbencem ne bo šlo. Gosp. Pfeifer pa je tudi vedel, da mu osrednji kraji Dolenjske nijso več zvesti in obrnil se je do g. Kluna. Na to mu je g. Klun velikodušno svojo pomoč obljubil, — ga potem v tretja nebesa v «Slovincu» povzdigoval in hud časnikarski lov po istih, ki so se drznili g. Poznika kandidirati, začel. «Slovenec» je kar le skakal «svete» jeze proti dr. Pozniku in njegovemu prijatelju dr. Slancu. (Pri veselici, kjer so dr. Poznika kandidirali, dr. Slanec nij bil navzoč; ta je, ko se mu je povedalo, kaj se je na veselici zaključilo, izrekel, da bi mandat dr. Pozniku v pisarni škodoval. To je dr. Pozniku povedal, ki je bil istih misli, se protivil zaradi tega tej kandidaturi in se jej je še le tedaj udal, ko mu je dr. Poznik, ki se je dolgo obotavljal, jo prevzeti, izjavil, da hoče kandidirati, ako se može župani in drugi zanj oglasijo.)

Lahko dokažemo, da je bilo pred vstopom «Slovenca» za g. Pfeiferja razen večine županov in drugih neduhovnih mož na deželi tudi dosti in merodajnih duhovnikov osrednjih okrajev za kandidaturo g. Poznika; ti gg. duhovni, razen jednega, pisali pa so potem, ko je «Slovenec» svoj bojni klic: «Vera je v nevarnosti» proti Pozniku zaoril, v Novo Mesto, da prekličejo prejšnjo izjavo in da so za g. Pfeiferja.

Nekateri teh gg. duhovnikov pisali so prej, da ljudstvo v njihovih farah, občinah ne mara več za g. Pfeiferja in da je za to, da g. Poznik na Dunaj gre, ker koristi osrednjih krajev to tirjajo, pozneje pa, ko je «Slovenec» parolo za g. Pfeiferja izdal, pisalo se je, da «notarja ne maramo».

Poznik je še pred volitvijo volilnih mož odstopil od kandidature in g. Pfeifer je dobil mandat. Žal nam je le, da ga je dobil po Klunovi pripomoči, ali nimamo za zdaj nič proti njemu. Gosp. Pfeifer se je po agitaciji več tednov vozaril po osrednjih krajih Dolenjske; zdaj vemo, da je premeril večkrat naš Gorijanec, naše druge klance, zdaj mislimo, da vè, da ljudstvo osrednjih okrajev godrnja, da isto hoče, da se zanj kaj stori in kakor g. Pfeiferja poznamo, je upati, da bo držal ljudstvu osrednjih krajev dano besedo. Ako bi ljudstvo prej vedelo, da je bil mesto in nasproti g. Pfeiferju v «Slovenčevem» uredništvu namenjen drug kandidat, bilo bi jezno. Ljudstvo v Belej Kranji je zavedno, ne pusti šale zbijati seboj. Zdaj to ljudstvo to vè; naj si g. Pfeifer to zapomni ter po tem dela. Tudi mogočni kanonik Klun ga ne bo mogel prihodnjič ob volitvah vreči, ako bo imel ljudstvo osrednjih dolenjskih okrajev, 66 tisoč ljudi, v bodočih 6. letih pred očmi in bo zanj kaj storil. Ako ne, mu njegovi volilni shodi nič ne bodo koristili.

Dopisi.

Iz Slov. Štajerskega. (Nekaj o naših strankah.) Preteklost je zmirom bila mati prihodnosti, in jako radovedni smo, kaj se bode po tem načelu doživelo v prihodnjem državnem zboru.

Zadnjih šest let je imel državni zbor konservativno narodno večino, ker so se bili nemški konservativci združili s Čehi in Poljaki; naši slovenski poslanci niso steli za se, nego le kot členi konservativnega Hohenwartovega kluba. Res se je odpravila marsikatera narodna krivica proti

Čehom in Poljakom — za nas odpadla je le maloktera drobtinica. Ne bi rad storil krivice našim konservativcem. Pripoznavam, da so storili iz same pravičnosti to, kar so storili dobrega za Čehe in Poljake. Kdor pa mi daje pravico, ne sme tirjati povračila, saj pravica je samo to, kar mi grè, kar smem tirjati nepogojno. Katoliška cerkev n. pr. je ostro prepovedala tako imenovano «Simonijo».

Ali skazalo se je nekoliko drugače. Konservativci so tirjali izdatno povračilo od svojih zaveznikov, in dosegli so tudi dosti. Semkaj ne stejem n. pr. povišanja kongruè, ali počitka v nedeljah — tudi to se je smelo tirjati po pravici, nepogojno. Vender prištevam nedopuščenemu povračilu spremembo šolskih postav, katero so deloma uže dosegli konservativci, zlasti pa vse tiste spremembe, katere se hočejo doseči. Tudi o novem konkordatu se uže zopet sliši govoriti.

V teh zadevah je bil nezadovoljen veliki del konservativne stranke s svojimi zavezniki slovanskega plemena. Izstopili so še za časa zadnjega državnega zbora iz Hohenwartovega kluba, ter osnovali si novega. Namen tega izstopa je očividni; konservativci pravijo s tem, da hočejo v prvi vrsti delati le za svoje namene.

Še bolj jasno pa je to, kar se je zgodilo koj po zadnjih volitvah. Gosp. Lienbacher je nam odkril popolnoma jasno namene svoje stranke. On je tako rekoč obžaloval, da so konservativci uže toliko storili za Čehe in Poljake, in pravi, da je to Nemcem na škodo. On pozabi, da to ni škoda v juridičnem smislu, če jenja krivično bogatenje, on samo vidi, da neha bogatenje. Jako zanimivo je bilo čitati po konservativnih nemških časnikih, kako so razpravljali Lienbacherjeve predloge, žalostno pa je, da je njih veliki del odobril saj jedro Lienbacherjevih nazorov. Nekateri pa so Lienbacherjeve predloge gledé osnovanja močne konservativne stranke zavrgli le zavolj tega, ker niso hoteli, da se prerano odprejo oči njihovim slovanskim zaveznikom, brez katerih se nimajo večine.

Kmaló se snide novi državni zbor, in videti hočemo, kakšen kruh bode iz te moke. Obžalujemo, da se ne moremo nadejati trde samostalnosti slovanskih poslancev, ali saj njih večine v vseh borbah, ki pridejo na dnevni red v prihodnjem parlamentu. Le pravica slovenskega naroda, le pride cele države in pravičnost proti vsakemu drugemu narodu in proti vsaki drugi stranki bi morala biti gásla našim poslancem. Če nas moti bojazen, da se ne bi naši poslanci (kakor dosihmal) udali konservativni stranki na milost in nemilost, radovali se bodemo iskreno in se kesali zavolj naše nezaupnosti. Novih mož je nam bilo res treba, jako treba, ali izvoljenih je bilo le nekaj novih, ki se bodo težko ustavljali starim!

Narodno gospodarstvene stvari.

Eksisteneminimum.

(Konec.)

Prepozno se je nevarnost razkosavanja zemljišč spoznala. Kam z rodbinami? Kommasacija vsaj Dolenjem ne bo donašala rešitve. Treba je iskati drugih pripomočkov, ako se hoče zaprečiti izseljevanje dolenjskih najboljših delavcev. Slehernem prostaku je jasno, da bi se po dolenjski železnici industrija razvila in da bi potem dolenjsko ljudstvo po tovarnah na domačih tleh našlo to, kar mora zdaj iskati na tujem, namreč vsakdanji kruh. Volilno gibanje je vedno živahnejše, ker so se dozdanji poslanci za dolenjsko železnico ali premalo brigali ali premalo energično potezali. Nikdar se ne bo slovenskim poslancem ponujalo toliko ugodnih prilik za uspešno zahtevanje te železnice, kakor v zadnjem zasedanju. Med tem časom se je bistveno spremenil ves položaj in to ne na korist našim osrednjim okrajem; kajti če je to res, da je kupila «Länderbank» kočevski premogokop za 400 000 gld. in da se bode njej financiranje dolenjske železnice prepustilo, potem že zdaj vemo, s kakošno dolenjsko železnico nas hočejo osrečiti. Osrečevala bode sicer že zdaj srečne nemške Kočevce; na slovenske Dolenjce pa preži nenasiljivo zrelo ptujega koristoljubja, in

tudi med narodno stranko se nahaja ljudi, ki v slepi strasti pomagajo protivnikom našega naroda grob kopati dolenjskim bratom. Če se dolenjska železnica drugače zavije, kakor je bilo s početka proglašeno, potem tudi ne smemo misliti na to, da bi kedaj vojake dobili. Ni še leto, od kar se je brambovski kader iz Novega Mesta v Ljubljano preselil, in že se to britko čuti po vseh dolenjskih pokrajinah, kjer je letos vsaj še kaj žita in kjer se je nadjati dobre vinske letine; kaj dolenjskemu kmetu vse to pomaga, ko nemore ničesar prodati. Dvakrat, trikrat vozi eno in isto vrečo v mesto in zopet nazaj. Trgovci in obrtniki zastonj čakajo na kmeta, kateremu so na leto upali.

Napačna ni bila misel, da bi se zli nasledki razkosavanja na Dolenjskem s tem odpravili, da bi se grajščine pokupile, razkosale in kosi med kmete razdelili. Grajščaki sami ne bi se vstavljali, ker pri obstoječih okoliščinah bil bi graščak vesel, da vsaj nekaj odnese.

Državi ne bi bilo na kvar, ker davki isti ostanejo, naj si od dotičnega kosa grajščak ali kmet davek plačuje, za odkup bi se zahtevalo povračilo, ki se lahko po isti poti iztirja, ko davki. Po razkosanji zdrobljene kmetije pa bi se z grajščinskim pritiskom zopet okrepčale in iz malih kmetij, ki ne morejo rediti niti ene družine, nastal bi zdravi srednji kmečki stan. A vse to še ne zadostuje. Le en del kmetovalcev bi si opomogel, vsem malim kmetijam potreben svet dodajati ni mogoče, ampak le nekaterim bližnjim; pa tudi grajščinski gozdi ne bi se smeli razkosati, ampak samo njive, travniki, vinogradi in pašniki; teh pa je premalo.

In vender je silno treba in skrajni čas, da se pride kmetom v pomoč. Vsi krogi, vsi časopisi se bavijo s tem vprašanjem. Vsakako bodo morali naši državni in deželni poslanci precej lotiti se težavnega dela. Slišali smo razne nasvete, katere smo objektivno presojevali, ne gledé na stališče in in na tendence ene ali druge stranke. Vender se nam dozdeva, da so nekateri nasveti že zakasneli. Kaj pomaga zdaj odločba, da se zemljišča ne smejo zadolževati niti razkosavati, ko so po Dolenjskem še odveč zadolžena in odveč razkosana.

Treba je misliti tudi na revnejše ljudstvo, na one posestnike, ki še 25 goldinarjev čistega letnega dohodka nimajo, in takih je v novomeškem, črnomeljskem in tudi v metliškem in žužemberskem okraji silno veliko. Če bi se torej osnovali stalni domovi samo za ona posestva, ki prinašajo 25 do 350 goldinarjev čistega letnega dohodka, se žalostni položaj dolenjskega kmetijstva ne bode spremenil. S tem, da je državna in deželna postavodaja dopuščala zakonsko zvezo ljudem, ki ne znajo nobene obrti, pa tudi za prebitek družine zadostujočega zemljišča nimajo, prevzela je država, oziroma dežela, odgovornost in zavezo, za to skrbeti, da se tem družinam eksistenca zagotovi.

Razne stvari.

— (Žalostni dopisnik.) V «Slov. Narodu» razgraja že več tednov, par mesecev v dopisih iz Rudolfovega nek izboren žurnalist. Že več naših naročnikov nas vpraša, kdo je dopisnik teh «žalostnih dopisov» v «Slov. Narodu». Tem gospodom povemo, da je to Rajko Nachtigal, profesor na naši gimnaziji. Več nij treba povedati.

Binkoštni ponedeljek je bil v Novem Mestu, kakor zaano, volilni shod. Pri tem shodu se je g. profesor Stanger, vodja novomeških Nemcev, v imenu istih in kočevskih v svojem govoru mej družim tako-le izrazil: «Es versteht sich von selbst, dass unsere Partei dem Professor Šuklje kein Vertrauen entgegenbringen kann. Er hat die Ausmerzung des Deutschthums für Krain auf seine Fahne geschrieben, er verlangt die Entfernung der deutschen Sprache aus unseren Mittelschulen, obwohl er selbst seine gesamte Bildung und seine Stellung nur derselben zu verdanken hat.» — (Razume se samo ob sebi, da naša [nemška] stranka prof. Šukljetu nikakor zaupati ne more. On je uničenje Nemstva na Kranjskem na svoj prapor zapisal, on zahteva iztrebljenje nemščine iz naših srednjih šol, akoravno ima vso svojo izgojo in stališče iste zahvaliti.) Na to je Margherijev agitator prof. Nachtigal g. Stangerju ploskal.

Objavili smo v 4. številki «Resnih Glasov» «poslano», po katerem se izve, da je kandidat narodne stranke, Margheri, grof iz Otočič, prof. Stangerju program, dotikajoč se ohranitve zdajšnjega stanja naših srednjih šol v jezikovnem oziru, podpisal. Zdaj se lahko na prstih sešteje, zakaj se je prof. Stanger tako gorko za g. Margherija potegnil in zakaj se je Šukljeta branil.

«Slov. Narod» v št. od 41. avgusta in 1. septembra l. l. otoškega «visokorodnega» grofa Margherija zopet opira. Prof. Nachtigal pravi tam, da ga je g. grof Margheri pooblastil (prav rečeno: mu dal nalog), da pove, da on g. Gustinu nasproti pri paktiranji v Otočiču nij rekel: «Zakaj mandata od stranke ne bi vzel, ako mi ga ponuja.» Ta način izgovarjanja, rešitve iz stiske je otoška «visokorodnost» že enkrat poskusila nasproti g. Winklerju; nobeden pameten človek ni verjel grofovski visokorodnosti. Zdaj pa to grofovstvo govori po ustih prof. Nachtigala, zdaj bo svet kar le ostrmel. Ali si aristokrati «Sl. Naroda» nearistokratstvo neumno misli! Saj nismo vsi uredniki «Slov. Naroda». Gosp. Margheri in njegov dragi prijatelj, prof. Nachtigal, si veliko domisljujeta, ako mislita, da jima to kdo verjame, in če prof. Nachtigal še toliko pritrdjuje, da je slo pri volitvi Margherija za «vzvisene ideale».

Gosp. Gustin nas prosi izjaviti, da je v krčmi pri Bojancu v Št. Petru «visokorodni» g. grof Margheri njemu na vprašanje, zakaj je liberalno nemško stranko, pri kateri je nekdanj bil, zapustil, odgovoril, da je to iz rodbinskih razmer storil in dostavil: «Saj me poznate gospodje, — pa zakaj ne bi mandata od klerikalne stranke vzel, ako mi ga ponuja.» (Warum soll ich nicht ein Mandat von der clericalen Partei annehmen, wenn sie mir ein solches anträgt.) Kar se pa družega paktiranja glede srednjih šol dostaja, pravi g. Gustin, da dopisnik «Slov. Naroda» debelo laže, ako to drugače zavija, nego je on to v svojem «Poslanem» razkril. Gosp. Gustin nam je povedal, da je velike oči delal, ko je slišal, kako «visokorodni» grof Margheri s programi baranta.

Gosp. Klun je mislil dobiti v g. Margheriju, kateremu je toliko pisem pisal in zanj v «Vaterlandu», v «Slovencu» in drugod krvavi pot potil, visokorodno konservativnost in neklerikalni Slovenci slovenskega človeka, in glejte! kaj se je zgodilo? — Je prav naravno. — Pa prof. Nachtigal je že pred Binkoštni pravil, da je «g. grof» najliberalniši kandidat. Liberalni Slovenci smo imeli slab nos. Škoda, da tega nij prof. Nachtigal v «Slov. Narodu» povedati smel. Prof. Nachtigal se v navedenih številkah «Slov. Naroda», in ta časopis z njim, muči dokazati, da je g. grof Margheri prav nedolžen človek, da je bil zapeljan, da so baje Šukljevi tako muhasti bili, da so jednega nemške stranke, g. Gustina, poslali v Otočič, «visokorodnost» «Slov. Naroda» v skušnjave spraviti. To bi bila fina agitatorična misel, samo škoda, da to nij tako bilo; g. Gustin je sam kot pristaš nemške stranke in g. Stanger z njim to storil in s podpisanim programom se domov vrnil, katerega zapopadek je g. Gustin se le tedaj objavil, ko je prof. Nachtigal v «Slov. Narodu» v «imenu» njegovega prijatelja, «g. grofa» Albina Margherija, istega obiral, hoteč zraven prevenirati z nekako drugače in milejše zasukanim zapopadkom navedenega programa. Ali učenjaki «Slov. Naroda», to je jen mak, ako je kovi «Slovenec» prouzročil, da sta prof. Stanger in g. Gustin šla «skušat» vašo otoško «visokorodnost»; ali sta to iz lastne inicijative storila? «Visokorodni grof» Albin Margheri je Nemcem podpisal navedeni program, za to gre, vse drugo nema pomena. Tako zagovarjanje se pravi le, čitatelje «Slov. Naroda» za norca imeti. Gosp. Albin Margheri je tožil gosp. Šuštersiča zaradi tega, ker je telegrafoval, da je iz Kočevja prišla vest, da je g. Margheri Kočevcem obljubil novomeški gorenji gimnazij. — Je prav čudno, da nič ne slišimo o tožbi zaradi podpisanja programa Nemcem.